

Aan: Fractievoorzitters 2e kamer

Voorburg, 23 maart 2025

Onderwerp: Brandbrief CABR Openbaar en Online

Geachte fractievoorzitters,

Beladen CABR-archief voor 8 miljard mensen op de wereld online. Willen we dat echt?

Wij zijn bezorgd en wenden ons tot u om onze bezorgdheid te delen. Het gaat over de situatie rondom de online publicatie van de CABR-dossiers. In deze dossiers staat informatie over mensen die collaboreerde of verdacht werden van collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ruim 60 procent van de zaken is geseponeerd. Wij als stichting Werkgroep Herkenning vinden het onverantwoord dat er bij het online beschikbaar stellen van de dossiers geen adequate waarborgen zijn gegeven. Zoals het nu gaat, kan het grote maatschappelijke gevolgen hebben.

Ethische en maatschappelijke zorgen

De online publicatie kan, zeker zonder de juiste context, leiden tot sociale uitsluiting, familieruzies en publieke veroordelingen. Wij merken dat nabestaanden geschokt zijn bij ontdekking van een CABR-dossier van een familielid en worstelen met de gevolgen. Vaak zijn ze pas recentelijk bewust geworden van het verleden van hun familie. De recente chaotische vrijgave van een namenlijst op 2 januari leidde al tot sociale onrust, bedreigingen en smaad op sociale media.

Stichting Werkgroep Herkenning zet zich in voor erkenning en begrip voor de nabestaanden van (vermeende) Nederlandse collaborateurs en andere 'fout' verklaarde personen uit de Tweede Wereldoorlog. Onze stichting is sinds 1981 in heel Nederland actief. We bieden een platform voor lotgenoten, stimuleren maatschappelijke dialoog en pleiten voor een zorgvuldige omgang met dit beladen verleden.

Veel van onze leden en betrokkenen worstelen met de gevolgen van maatschappelijke uitsluiting en stigma's die zelfs generaties later nog voelbaar zijn. Wij zien het als onze missie om bij te dragen aan een evenwichtige geschiedschrijving en een rechtvaardige benadering van alle oorlogsslachtoffers, inclusief de nabestaanden van daders en vermeende daders.

Om dit te bereiken organiseren wij bijeenkomsten en gespreksgroepen voor lotgenoten. Wij geven voorlichting en advies over de impact van het collaboratieverleden op families, pleiten wij voor zorgvuldige archiefopeningen met respect voor privacy en ethische overwegingen. En wij werken samen met historici, onderzoekers en beleidsmakers om een inclusieve geschiedschrijving te bevorderen. Wij onderschrijven het belang van historisch onderzoek en archiefontsluiting.

We vinden het daarbij cruciaal dat dit op een respectvolle en zorgvuldige manier gebeurt, met oog voor alle betrokkenen. Stichting Werkgroep Herkenning was gesprekspartner binnen het Ethisch Beraad in de aanloop naar het project Oorlog voor de Rechter. Wij merken op dat er in dit proces onvoldoende ruimte is geweest voor de inbreng van onze stichting, waardoor onze zorgen en perspectieven niet voldoende zijn meegenomen.

Daarnaast hebben wij inhoudelijke bezwaren. Dossiers bevatten privégegevens, waaronder persoonlijke brieven en documenten die niet relevant zijn voor historisch onderzoek. Het Nationaal Archief heeft in sommige gevallen zelfs nabestaanden benaderd met gevoelige informatie, zonder rekening te houden met de impact hiervan. De dossiers bevatten in sommige gevallen zelfs documenten uit de jaren '80.

Ontbinding van het Ethisch Beraad¹ en gebrek aan overleg.

Op 4 maart is het Ethisch Beraad ontbonden. Er is geen overleg meer ingesteld met belanghebbenden zoals onze stichting en andere vertegenwoordigers van nabestaanden van oorlogsgetroffenen. Dit project lijkt zich vooral te richten op nabestaanden van slachtoffers, zonder oog te hebben voor de impact op andere betrokkenen. Ook lijkt men zich alleen te focussen op het maximaal online plaatsen van deze beladen CABR-dossiers.

Verantwoordelijkheid en zorgvuldigheid.

Wij pleiten voor digitalisering of onderzoek, maar zijn wel voor een gefaseerde en zorgvuldige aanpak met ethische- en privacy waarborgen door het Nationaal Archief.

Dit betekent:

- Geen volledige online publicatie zonder controlemechanismen.
- Duidelijke voorlichting en educatie over naoorlogse gevolgen.
- Bescherming van de privacy van betrokken families.
- Eerlijke en transparante procedures voor inzage en bezwaar.

Uitnodiging tot gesprek en actiepunten

Om tot een zorgvuldige oplossing te komen, verzoeken wij u om:

- In gesprek te gaan met ons over de gevolgen en mogelijke oplossingen.
- In de Tweede Kamer te bepleiten het project Oorlog voor de Rechter te herzien, zodat alle perspectieven worden meegenomen.
- Te pleiten voor gecontroleerde toegang tot CABR-dossiers, bijvoorbeeld via inzage met begeleiding.
- Zich hard te maken om maatregelen te treffen om misbruik te voorkomen.

¹ Het Ethisch Beraad van het project Oorlog voor de Rechter bestond uit een diverse groep van vertegenwoordigers van belangengroepen van oorlogsbetrokkenen, ethici, historici, juristen en maatschappelijke organisaties. Deze groep had als taak om ethische kwesties te beoordelen en advies uit te brengen over de online toegankelijkheid van het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) vanaf 1 januari 2025.

De recente interventie van de Autoriteit Persoonsgegevens toont aan dat dit project meer zorgvuldigheid vereist.

Wij zien uw reactie op onze uitnodiging voor een overleg graag tegemoet.

Dank voor uw aandacht.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink that reads 'M.J. Schuling'. The signature is written in a cursive style with a large, looped 'M' and 'J'.

Michael Schuling
Voorzitter
Stichting Werkgroep Herkenning

Ps. Geef de nabestaanden de rust om zelf kennis te nemen van het verleden van hun (groot)ouders, bemoeit u zich met het digitaliseren en online vrijgeven en doorzoekbaar maken van dit archief en zorg ervoor dat dit zorgvuldig en respectvol gaat plaats vinden.